

Шановні читачі !

До вашої уваги попереджувальна довідка до 130 річчя з дня народження Коваленка Миколи Васильовича – поета , фольклориста, яка вийшла в серії «Славенні імена Катеринопільщини» уродженця с. Пальчик Катеринопільського району.

Микола Коваленко. Його ім'я вписано в українську енциклопедію скромними рядками. І мало кому відоме. Народився грудні 1887 року в с.Пальчик Катеринопільського району в багатодітній бідній сім'ї. Мав ще трьох братів та сестер. Нестатки обсідали міцно родину. Батько займався ткацтвом, матір перебивалася заробітками “в людях”.

Микола закінчив церковно-парафіяльну школу, а потім зміг поглиблювати знання самоосвітою в «університетах знання». Особливо уважно вивчив буття народу та творчість свого земляка- Тараса Шевченка.

І римувати почав дуже рано. 1906 року починає друкуватися у газеті «Громадська думка» та журналі «Рідний край». Молодий і хворий , неосвічений поет-самоук Микола Коваленко приніс в українську поезію , поряд із клішованими сентиментальними мотивами, вражаючі натуралістичною силою сцени сільського життя, зболене заперечення закостенілих звичаїв і забобонів.

А в 1910 році виходить його перша збірка «Під хрестом життя» .

*Старий батько за верстатом
Вік гіркий свій добива,
На сім'ю свою велику
Пропитання здобува.
Стара мати на ослоні
Отпрядає за пишно...*

Дивуєшся, як через рогатки цензури могли вийти такі рядки, хоча дуже сутожно жилося селянам. З них

здирали все , окрім хіба що шкіри Утиски, злидні . Це історія і правда. Вона звучить у вірші «Край, скрипонько, серце» написаного під впливом народної пісні.

Микола завше вважав своїм вчителем Шевченка.

І теж закликав не коритись бузувірам, а боротись за вільне життя. Треба було бути мужнім, щоб в роки репресій заявити заявити : «Воскресне правда і поборє зло і кривду...»

Недаремно після виходу збірки поезії багатії села Пальчик люто зненавиділи поета. Двічі йому довелося відчувати всю страхітливність тюремного життя. Та він не кидав своєї визвольної пісні, а голосніше співав її. І вона лилась Україною сумна і тужлива, несучи правду про страждання життя народу. Це і є завдання поета – оспівувати дійсність, не прикрашаючи її суті.

Уболіванням за долю рідного народу та вірою у його Воскресіння пройнята збірка «Огненна сльоза» (1917).

Коли в 1917 році Михайло Грушевський оголошує Україну Народною Республікою, Микола Коваленко радіє цьому.

І пише збірку « В кривавім тумані», де таврує північних поневолювачів, відзначив , що громадянська війна - величезна трагедія народу, насамперед селян.

У віршах , опублікованих після 1917 року у періодиці , відтворив нову соціальну дійсність. Зазнавши вульгарно соціальної критики, відійшов від літератури.

А потім настав ще страшніший час. Концтабори, тюрми. Розстріли. Поет Микола Коваленко не оминув тернистих шляхів. Сподіваючись на краще, він не кидає міста, прагне вибитися в люди. Але голод його змушує повернутись до села. Інколи чуються його вірші.

Селянський поет продовжує плекати мрію про ліпше життя, про те, що зникнуть “бездушні скелі”, і народ дихатиме вільно.

У 1923-1928 роках Микола Васильович працює в Житомирі, стає слухачем медичного інституту і водночас редактором газети «Сільські віхи». Згодом одружується і переїздить з дружиною Таїсією Караванською до Харкова, де влаштовується літературним

працівником у радіокомітет. Саме тут він друкує роман «Червоні зигзаги», на який схвально відгукнулися критики і читачі.

У голодному 1933- му родині Коваленків переїздить на Київщину, де поет працює в Кондрянській школі. Пише вірші , пробує творчі сили в новому жанрі-загадки.

Уже після війни написав поему «Степ».

У 1950 році разом з дружиною та дітьми, поселяється в Соснівці Іванківського району. Це тут поет мріє побувати у рідному селі Пальчик Черкаської області . та не судилося йому це здійснити. Але полум'яні рядки про рідний край злетіли з уст люблячого сина України:

*Незабутній рідний краю
Батьківщину рідна,
Степовий я птах залітний
На Дніпрових берегах.
Тут, де в'ються білі чайки,
А над кручами - орли.
Думи – мрії чаром згадки
Душу в степ перенесли...*

Помер поет 9 квітня у с.Соснівка Іванківського району Київської області, де ним було написано близько 200 загадок для дітей.

Р а д и м о п р о ч и т а т и :

Коваленко Микола Васильович // В кн.: Енциклопедія сучасної України .Т.13.-Київ:Преса України ,2009.-С.447

Коваленко Л. Забутий поет Шевченкового краю : Коваленко Микола Васильович .Повертаємо імена з небуття / Леонід Коваленко, Катерина Дабіжа//Журавлик.-2004.-№1.-С.7

Лаврінович К. Занедбані й забуті / К.Лаврінович//Мист-во,-1919.-№2.

Півторадні В. Українська література перших Років революції(1917-1923рр.) /В.Півторадні.-К.,1968.

Видавець :

Катеринопільська центральна районна бібліотека

Укладач пров. бібліограф Дудар К.П.

20500 смт.Катеринопіль вил. Леніна,46

E-mail:dut_katerbibl@mail.ru

Катеринопільський відділ культури і туризму
КЗ Катеринопільська центральна районна бібліотека

КОВАЛЕНКО МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ

(Славетні імена Катеринопільщини)

(грудень 1887- 1956рр)

Катеринопіль
січень 2017 рік

